

Durmuş Hocaođlu

Türk Tarihinin Akışı Çerçevesinde Türkler, Batı ve Avrupa

Gelecek., Yıl: 1., Sayı: 02., 09.02.2001-15.02.2001., s.10-11

Durmuş Hocaođlu, *Gelecek* Yazıları Sıra No: 02

Künye:

• Hocaođlu, Durmuş., “Türk Tarihinin Akışı Çerçevesinde Türkler, Batı ve Avrupa”, *Gelecek.*, Yıl: 1., Sayı: 02., 09.02.2001-15.02.2001., s.10-11

Batı, Batılılık, Avrupalılık mevzûunda, netîce-i kelâm olarak, diyebiliriz ki:

1: Bir “Ortalama Batı”nın realitesi açık ve inkârı gayri mümkün olan bir vâkıa olmakla birlikte, Batı Dünyası diye, homojen ve izotrop, zaman ve mekân noktai nazarlarından hep aynı, bire-bir özdeş olan bir dünyadan söz edilmesi, yani hep aynı olan bir dünya anlamında olmak üzere böyle bir terimin kullanılması gayri meşrû olacaktır. Biz burada “Batı” kelimesiyle, aksini belirtmediğimiz sürece, işbu “Ortalama Batı”yı kastetmekteyiz ki bu da, başlangıçta yaptığımız tanımlama ile kristalize edilebilir: Batı, Hristiyan, beyaz, Avrupalı veya Avrupa kökenli, Greko-Romen kültürünü çok ciddi bir seviyede özümsemiş toplumların dünyasıdır; Amerika da bu dünyada yer almakla berâber tâlî dereceden Batılı’dır.

2: Böyle bir dünyada Bizler için bir yer bulunamaz. Bu, ‘imkânsız’ olduğu gibi, aynı zamanda ‘gereksiz’dir de. Bu nokta-i nazardan, en umûmî mânâda Batı ve Batılılık, dar mânâda ise Avrupa ve Avrupalılık, hiçbir değer ve ciddiyet taşımamaktadır.

Ne var ki, bu hükümlerden, Batı’nın küçümsenmesi gibi bir sonuç çıkarılması yanlış olacaktır; böyle birşey bu satırların yazarı tarafından kastedilmekte değildir. Batı, asla küçümsenemez, hafıfsenemez; zira, son derece mühimdir; hem de bir değil birçok bakımdan. Tam aksine, ciddîye alınmalıdır; aksi, hem hilâf-ı hakikat büyük bir yanlışlık olur ve hem de büyük bir tehlikeye dâvetiye çıkarmak.

Evet; Batı, hem bir coğrafya ve hem de kültür ve medeniyet alanı olarak mühimdir! Bu ehemmiyet Biz için ayrıca, diğer milletlere ve cemiyetlere nazaran daha farklı bir ehemmiyet arz etmektedir. Bu noktanın üzerinde durulması faydalı olacaktır; zira, bir yandan şiddetli, radikal, keskin ve sert bir Batı-karşıtlığı ihtivâ eden bir manifestonun akabinde Batı’nın ehemmiyetini müdâfaa eden bir başka tezi tedâvüle sürmeye çalışmak, gayr-i kaabil-i te’lif bir tenâkuz olarak idrâk edilebilir. Evet, bu husûsun üzerinde duralım; zira, müdâafa edilen, alekser mûtad olan görüşlere muhâlif bir tezdır.

Öncelikle ve hemen vurgu ile belirtmeliyiz ki, Batı’ya atfedilen bu ehemmiyet, bâlâda zikredilen iki maddelik netîce ile kat’iyyen bir tenâkuz içerisinde olmayıp, tam bir imtizâc arz etmektedir.

Biz şimdi, Batı'nın arzettiği ehemmiyeti birisi dar ve husûsî kontekstinde, bâhusus Türkler ve Türkiye zâviyesinden ve diğeri de daha geniş ve mutazammın bir kontekstte, en umûmî zâviyeden ele alacağız.

Türk Tarihinin Akışı Çerçevesinde Türkler, Batı ve Avrupa

Her ne kadar Tarih (Res Gestae: Tarihî Varlık) insan(lık) hâricinde, kendinde bir ontolojik değeri olan bir objektif varlık değilse de, “Tarihin akışı” şeklinde bir terimin kullanılmasını câiz addetmek îcap etmektedir: Tarih, akar; bir nehir gibi. Ve yine her ne kadar Tarih (Historia Rerum Gestarum: Tarih İlmi) denen disiplinin, kendisinden umûma şâmil kaanunlar istihraç edilmesine imkân veren hakikî bir “ilim” olup-olmadığı hâlâ tartışılmakta ise de, yine de her şeye rağmen, bir nehir gibi akan Tarih denen bu varlığın da birtakım kaanunlara tâbî olduğunu düşünebilmek için elimizde kâfi miktarda tecrübî data bulunmaktadır.

İmdi, bu umûmî mülâhazaların ışığında kendi tarihimize baktığımızda, Türk Tarihi'nin (Türk Tarihi, Historia Rerum Turcarum denen varlığın) de bir nehir gibi aktığını ve bu akan nehirden bâzı ampirik netâyicin hâsıl edilebileceğini düşünebiliriz.

Buna göre, tarihimizin umûmî seyri nazar-ı îtibâre alındığında, ilk olarak dikkati celbetmesi lâzım gelen ve kısm-ı âzâmı îtibâriyle Türk tarihine mahsus, diğeri bir ifâdeyle, Türklerin şahsına münhasır fevkalâde ehemmiyetli ve birbirini bütünleyen şu iki kaanun istihraç edilebilecektir: Evvelen, Türk tarihi, dünya milletlerinin hiçbirisinde rastlanmayan bir seyyâliyet ve dinamizm göstermektedir ve sâlisen, Türk tarihi, sistematik bir şekilde Asya'nın içlerinden dışarıya doğru ve hassaten coğrâfi istikaamet olarak batıya müteveccih bir akış arz etmektedir.

İmdi; ilkinde dikkat edilecek olursa, Arz üzerinde hicret, akış, coğrâfi mekân değiştirmek her ne kadar Türkler'in inhisârında bulunmayan bir vâkıa ise de, bu tebdil-i mekânın bu denli yüksek bir tazammun ve şumûle terfi ettiği tek millet onlardır. Gerek kadîm ve gerekse de yakın çağlarda, oturduğu yerden sanki hiç memnun değilmişçesine mütemâdî sûrette yer değiştiren ve bu yüzden de nerdeyse Dünya üzerinde — bilhassa Eski Dünya coğrafyasında — gitmediği bir yer kalmayan tek millet, tartışmasız olarak, Biz'iz.

Gelelim ikincisine: Bu akışın yönelmiş olduğu istikaamete dikkat edilecek olursa, en başta gelen husûsiyetinin *Asya'nın ortasından çıkmak* gibi köklü bir gayeye müteveccih olduğu farkedilecektir.

Türkler, Asya'nın tam merkezinin çocukları, yaratıldıkları coğrafyadan hiçbir zaman tam mânâsıyla memnûn ve mutmaîn olmamışlardır; haksız da sayılmazlar: Bütün denizlere, büyük ticâret yollarına, büyük medeniyetlere uzak olan ve medeniyet kurmaya pek elverişli olmayan bu coğrafya bir milleti boğar; onun için ne yapıp-edip mutlaka aşılmalıdır, aksi hâlde anakronikleşmek gibi çok vahim bir tehlike kaçınılmaz olarak kapıyı çalacaktır. Gidilebilecek iki mümkün istikaamet vardır: Kuzeyden batıya doğru Avrupa'ya ve güneyden sıcak denizlere. İlk hedef olarak önce Mete Han zamanında siyâsî birliği sağlayan Türkler, batıda Hazar'a ve doğuda Büyük Okyanus'a kadar yaklaşmışlarsa da asıl hedef güney istikaameti olmuştur. Fakat bu da o kadar kolay bir mesele değildir; güneyde etrâfi, Çin gibi, İran gibi zengin, köklü cemiyetler ve kuvvetli siyâsî organizasyonlar ile çevrilmiş bulunan bir coğrafyada bu proje çok büyük emekler isteyecektir. Bir insan denizi olan Çin, aşırı nüfusu yüzünden yerleşilmesi mümkün olmayan bir tuzaktır; oradan ancak haraç alınabilir, ama yerleşilemez. Bu durumda adetâ iki mecbûrî istikaamet kalmaktadır: Güneyde İran platosu üzerinden Orta-Doğu ve sıcak denizler ve kuzeyde ise Hazar'ın kuzeyinden Avrupa! İkincisi mîlâdî beşinci asırda Batı Hunları tarafından denenmiş ise de asıl hedef hep birincisi olmuştur. Bunda, bilhassa İslâm ile müşerref olduktan sonraki psikolojinin de belirleyici bir rol üstlendiği âşikârdır. İşte, bu sûretle, Asya'nın steplerinde boğulmamak için kendilerini bir

bakıma bir *tarihî kader* ile batı istikaametinde ilerlemek mecbûriyetinde hisseden Türkler'in nihâyet onuncu asırdan sonra bu ilerleyişlerini çok istikrarlı bir şekilde tahakkuk ettirdiklerini ve netîceye vâsıl olduklarını görmekteyiz. Böylece, ağırlık merkezi ilk önce bugünkü Moğolistan olan Türkler, bu merkezlerini ağır-ağır ama sistematik ve müstakarr bir şekilde batıya doğru kaydirmişler, ezeli rakipleri ve hasımları İran'ı çiğneyerek Orta-Doğu'ya gelmişler; bütün İslâm âleminin rakipsiz olarak en büyük ve en kudretli siyâsî organizasyonu olarak, bu dünyanın hem hâdimi, hem muhâfızı ve hem de efendisi olarak, millî politikalarına **İlâ-yı Kelimatu'llah**'ı da eklemek sûretiyle kendilerini o günden beri bin yıldır kesintisiz devam eden Hilâl-Haç mücâdelesinin en ön safına atarak gazâ ve cihâd ile hem-hâl olmuşlar; bu sâiklerle Anadolu platosunu fethederek Asya'dan sonraki en müstakarr bir "anayurt" hâline inkılab ettirmişler ve bilâhare burada da durmayarak, kadîm Roma'nın tâkip ettiği yolu tersten tâkip ederek Boğazlar üzerinden Avrupa kıt'asına adım atmışlardır.

Avrupa coğrafyasına bu giriş, hem güzergâh îtibâriyle kendilerinden takrîben dokuz asır kadar mukaddem ataları Batı Hunları'ninkininden farklıdır ve hem de aldığı netîceler bakımından çok daha derinlikli, çok daha müessîr. Hunlar, Hazar'ın kuzeyinden gelmişlerdi; torunları Selçuklular ve onların ardılı Osmanlılar ise güneyinden ve Anadolu platosu üzerinden, Balkan güzergâhı ile. Hunlar, az nüfus ve az gelişmiş bir step kültürü ile gelmişlerdi; bu sebeple, yine de mühim tesirler bırakmalarına rağmen kalıcı olamamışlar, bir fırtına gibi çok hızlı bir biçimde gelmişler ve yine aynı hızla zaman içerisinde erimişlerdi. Buna mukaabil onların Müslüman torunlarının ilerleyişi daha yavaş, ama çok daha istikrarlı, sindirile-sindirile yürütülen planlı bir süreç gibidir. Onlar, Avrupa'nın tâ merkezine kadar ilerlemişler, orada asırlarca siyâsî ve kültürel bir varlık, taş gibi katı ve sert bir gerçeklik olarak kendilerini kabul ettirmişler, Avrupa'nın siyâsetî ve kültürel tarihine derin tesirler ve nüfuzlarda bulunmuşlar ve hiçbir zaman Avrupalılar tarafından ne asimile ve ne de entegre edilebilmişlerdir.

Ayrıca îzaha, tafsîle ve isbâta hâcet yoktur ki, Türkler en büyük toplumsal değişim ve dönüşümlerini Asya'nın ortasından başlattıkları bu tarihî akış güzergâhında yaratmışlar; en büyük medeniyet eserlerini bu tarihî akış güzergâhında sun' ile var-kılmışlar ve en büyük devletlerini bu tarihî akış güzergâhında kurmuşlardır. Bütün Türk kavimleri ve halkları içerisinde sâdece Batı Türkleri'nin gerçek anlamıyla "Millet" statüsüne yükselebilmesi bu tarihî akışın bir mahsûlüdür.

İran platosu üzerinden başlayan batı istikaametindeki bu büyük yürüyüşün, çok câlib-i dikkattir, Avrupa coğrafyasına olan alâkası Arap coğrafyasına olaninkinden kat be kat ziyâdesiyle fazladır; Coğrâfî Batı'ya müteveccih bereketli bir nehir gibi akan Türkler'in Osmanlısı, yâni bütün cihan tarihinin en büyük iki imperyumundan kronolojik olarak ikincisi, bütün Türk ve İslâm tarihinin kat'î sûrette en ihtişamlı, en azametli devleti olan Devlet-i Aliyye-yi Osmaniye, aynı zamanda bir Avrupa devletidir; hattâ Osmanlı'nın anavatani, Anadolu, yâni Asya'dan ziyâde Balkanlar, yâni Avrupa'dır; ve dahi, Osmanlı aynı zamanda Roma'nın da vârisidir; Feth-i Mübîn'i müteâkiben, Gennadius'un, Fatih'e hitâben irâd ettiği nutkunda, "*Sen hiç şüphesiz Roma'nın meşrû vârisi ve halefisin; Roma bir putperest olarak doğdu, sonra Hristiyan oldu, şimdi de Müslüman*" diyerek O'nu Roma İmparatoru îlân etmesinde, göz-ardı edilmesi mümkün olmayan bir hakikat vardır: Türklerin batıdaki son noktası olan Osmanlı, hep birşekilde Avrupa'da olmuştur. Lâkin, dikkat edilmelidir ki, hiçbir zaman teknik mânâda Avrupalı ve Batılı olmamıştır; zîra, ne Hristiyan'dır, ne Avrupa-soylu, ne de Yunan'ın ve Roma'nın çanağını yalamıştır. O, Batı coğrafyasında, hep "kendisi" olmuştur: Müslüman, Asya-soylu, Tûranlı!!!

★★★

Hâsılı, Batı, hem coğrafya, hem de bir kültür ve medeniyet havası olarak Biz için, ayrıca ve husûsî bir ehemmiyet taşımaktadır: Biz, bu kıt'aya ilk adım attığımızda, daha Asya'nın Osmanlıları olan Kök-Türkler'in kitâbelerinin dikilmesine üç asır vardı; Avrupa kıt'asında ise, bugünkü milletlerin hiçbirisi yoktu! Öyle-böyle değil; tamı-tamına onaltı asırlık bir meseledir bu! Biz bu coğrafyada bugünkü milletlerin birçoğundan daha kıdemliyiz.

Batı ve Avrupa, Biz için fevkalâde mühim; bu mânâda batı güzergâhından değil ki geri dönmek, daha da ilerlemek, zâyî ve kaybettiklerimizi istirdâd etmek dahi boynumuza borç, başımıza farzdır.

... ancak, bütün bunlara rağmen, işbu onaltı asırlık mâceraya rağmen, biz yine de Avrupalı değiliz; Biz, Müslüman, Asya-soylu, Tûranlı Türkler, ancak, "Avrupalılık" kriterlerini kökten değiştirebildiğimizde bu sıfatla muttasîf olmaya tâlip olabiliriz. Bu ise şimdi ve yakın ve hattıa uzak gelecek için dahi muhâldir; öyleyse, bir Müsevî darbı meseline dendiği gibi, denizler deniz olarak kalmalı, kumlar da kum!

★★★

Batı'nın başka bir kontekstte başka bir ehemmiyetinden de gelecek yazıda söz edelim.

[devam edecek]

